

Frånvaro – Närvaro – Tillvaro: Predikan på påskdagen 2019

Påskdagen, Johannerien, Uppsala domkyrka

Floran av legender som omger Maria från Magdala är enorm. Hon – som kallas apostlarnas apostel – har fascinerat konstnärer, författare, teologer och alldeles vanliga bibelläsare genom årtusenden. Maria från Magdala gick på ett mycket påtagligt sätt rakt in i uppståndelsens verklighet. Evangelisten Johannes låter oss följa henne i fotspåren för att också vi ska se och tro.

Marias påskäventyr börjar när det fortfarande är mörkt. Då gör hon den chockerande upptäckten. Graven som hon ska besöka för att hylla, värna eller i minnet bevara det hon har älskat och värdesatt, den hon har älskat och värdesatt, är skändad. Den upptäckten orsakar ett fasligt springande. Strax är det bekräftat. Kroppen som borde ligga i graven är borta, frånvarande. Bindlarna som den döde hade lindats i finns kvar och duken som har täckt huvudet är prydligt hopvikt. Trots ihärdiga ansträngningar får lärjungarna inte någon riktig ordning på situationen. Maria lämnas ensam kvar med sina tårar.

Våra påskäventyr börjar också ofta med tårar. Ibland drabbas vi av en livets frånvaro som berör oss på djupet. Någon eller något som vi har älskat, hyllat och värdesatt finns inte längre där på samma sätt som tidigare. Våra tomrum kan ha olika konturer. Ibland är det sorgen eller ensamheten som får oss att gråta. Ibland angripas vi av en ihållande känsla av att livet och alla våra ansträngningar inte leder oss i den riktning som vår innersta längtar pekar ut. Våra tomrum kan ha olika konturer men de påminner oss alltid om något livgivande och glädjefyllt som vi har förlorat. De är gravkammare för ett paradiset som inte längre är vårt.

Det händer att vi försöker få ordning på våra förluster genom att fly från dem. Vi springer ännu lite fortare mellan olika åtaganden och aktiviteter. Tomrum kan framstå som välfyllda om almanackan är proppfull. Det händer också att vi inte alls kommer någonstans, trots alla våra ansträngningar, eftersom vi inte på egen hand klarar av att släppa taget om de kvarlämnade bindlarna. Vi förvarar dem prydligt på ett ställe för sig. De riktar ständigt på nytt vår tårindränkta blick in i gravkammaren och garanterar att vi inte lämnar den.

Maria från Magdalas påskäventyr fortsatte när någonting fick henne att vända sig om. Två änglar frågade henne varför hon grät och hon berättade. När hon hade fått berätta kunde hon titta bort från graven, bort från tomrummet. Då upptäckte hon närvaron. Hon såg Jesus stå där men hon förstod inte att det var han. Han frågade henne också varför hon grät och hon berättade, nu från en delvis annan synvinkel. Perspektivet hade förändrats när hon vände sig om. Jesus sa hennes namn, han tilltalade henne personligen, och då upptäckte hon att det var han. Hennes svar kom spontant. Hon vände sig om på nytt och nu försköts perspektivet ytterligare. Blicken klarnade. ”Mästare” sa hon utan att närmare fundera över hur märkligt det skulle kunna låta i andras öron. Jesus var där. Det var vad hon upptäckte.

Även i våra påskäventyr samspelar frånvaron och närvaron med varandra. Änglar och människor får oss på olika sätt att vända oss om, bort från de gravkammare som vi blickar in i, ut mot nya möjligheter. Jesus bryr sig om också våra tårar och våra tomrum. Han tilltalar också oss med våra namn. Det kan ta ett tag innan vi känner igen honom men det gör det inte hans närvaro mindre verklig.

Ibland ifrågasätter vi över om det verkligen är Jesus som vi har mött. Någonting fick oss förvisso att vända oss om, bort från gravkammaren, ut mot nya livsrum – men var det verkligen Jesus eller hans sändebud?

Vi omges av en hel del begränsande föreställningar om hur det ska gå till när man möter Jesus och vi kan dessutom ha ganska bestämda uppfattning om vad man behöver tro på innan man kan säga ”Mästare” till honom på ett uppriktigt sätt. Kanske föreställer vi oss att möten med den uppståndne Kristus måste vara något som går utöver naturlagarna, något som bara ett fåtal människor får uppleva. Kanske tänker vi att våra små utrop i tro inte riktigt duger som en äkta trosbekännelse.

Dagens evangelietext utmanar våra föreställningar. Visserligen fick Maria från Magdala vara med om något extraordinärt men Jesus är väldigt snabb med att understryka att hon inte ska klamra sig fast vid honom i den uppenbarade form som hon fick möta honom i. Hon ska inte stanna kvar för att undersöka på det verkligen var han som visade sig på riktigt eller för att klamra sig fast vid det fantastiska som hon har fått uppleva. Istället ska hon röra på sig, leva framåtvänd. Maria från Magdala ska bli en budbärarinna. Hon ska berätta för andra att vad Jesus har sagt och att han lever.

Marias påskäventyr är inte slut. Det fortsätter genom att närvaron blir tillvaro. När hon vandrar ut ur evangelietexten är hon på väg till någonting, till lärjungarna, till andra människor. Hon har upptäckt och insett något häpnadsväckande som Jesus vill att hon ska dela med sig av. Det hon har varit med om berör oss alla. Tillvaron är ny, förändrad. Dödens och mörkrets makt är bruten. Visserligen lyser ofta sådant som vi förknippar med goda livsmöjligheter med sin frånvaro. Det saknas mat, kläder, fred och frimodighet här på jorden. Men någonting har hänt. Vi har hört att vår livsfärd inte är en oåterkallelig vandring rakt in i en sluten gravkammare. Tillsammans med Kristus är vi på väg åt andra hållet, ut i det obegränsade livets möjligheter, och det förändrar perspektivet.

En tillvaro som välsignas av Kristi närvaro sätter oss i rörelse. Den sprider sin välsignelse när vi springer Guds ärenden, rullar bort tunga stenar och går med bud om liv.

Det finns många legender som skildrar Marias öden och äventyr efter mötet med den uppståndne Kristus. Sanningen är att vi inte känner till några detaljer om hur hennes nya tillvaro gestaltade sig. Det ligger något befriande i vår okunskap. Påskäventyret fortsätter på delvis oskrivna blad och vi är med i berättelsen. Kristi närvaro är också vår nya tillvaro. Påskeevangeliet sätter oss i rörelse. Tillsammans får vi upptäcka vad den nya tillvaron i Kristi närvaro kan innebära.

Biskop Karin Johannesson, Uppsala stift